

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Isyyden tunnustaminen Hyvinkään neuvolassa

Miikkulainen Niina ja Remes Hanna

2017 Laurea

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Isyyden tunnustaminen Hyvinkään neuvolassa

Niina Miikkulainen ja Hanna Remes
Hoitotyön koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Huhtikuu, 2017

Niina Miikkulainen ja Hanna Remes

Isyyden tunnustaminen Hyvinkään neuvolassa

Vuosi	2017	Sivumäärä	30
-------	------	-----------	----

Tämä opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin kuuluvien Hyvinkään neuvoloiden kanssa. Lakiuudistuksen vuoksi Hyvinkään neuvoloilla oli tarve saada asiakaslähtöinen esite isyyden tunnustamisesta asiakkaille jaettavaksi. Aihe on saatu opettajan kautta. Hyvinkään neuvoloilla on ollut keskeinen tieto paperilla ja tarkoituksena on ollut tuottaa isyyden tunnustamisprosessin etenemisestä A4-kokoa oleva esite suomeksi ja englanniksi. Ne toimivat ohjeistuksena asiakkaille ja samalla tukimateriaalina henkilökunnalle.

Vuoden 2016 alussa astui voimaan uusi isyyslaki, jonka seurauksena isyyden tunnustaminen voidaan jatkossa tehdä jo raskausaikana äitiysneuvoloissa. Uuden isyyslain myötä aviottomien lasten juridinen asema on parantunut ja isyyden tunnustamisen tekeminen on helpottunut. Teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään avoliiton juridista merkitystä, uudistunutta isyyslakia ja isyyden tunnustamista.

Opinnäytetyön osana tehtiin kaksi asiantuntijahaastattelua haastatellen erikseen terveydenhoitajaa ja lastenvalvojaa. Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluina hyödyntäen avoimia kysymyksiä. Aineisto analysoitiin laadullisesti.

Isyyden tunnustamisen ajateltiin olevan suurempi kokonaisuus kuin se lopulta olikaan. Siihen on varattava riittävästi aikaa ja isyyden tunnustamisien määrät vaihtelevat terveydenhoitopiireittäin. Ennen isyyden tunnustamista on valmistauduttava ja kerrattava asioita. Työntekijät toivovat arvostusta lisääntyneen työmäärän vuoksi ja se olisi huomioitava myös palkassa. Resurssit koetaan riittäviksi isyyden tunnustamisen tekemiseen. Asiakaspalaute uudesta käytännöstä on ollut pääosin myönteistä. Asiakkailta on tullut hyvin vähän kysymyksiä uudesta käytännöstä. Henkilökunta toivoisi enemmän kertauskoulutusta isyyden tunnustamiseen liittyen. Isyyden tunnustamisprosessi on niin vahvasti lakiin perustuvaa, että sitä ei ole mahdollista muuttaa.

Niina Miikkulainen ja Hanna Remes

An acknowledgement of paternity within maternity clinics in Hyvinkää

Year	2017	Pages	30
------	------	-------	----

This thesis was made in cooperation with Hyvinkää maternity clinics that are a part of the health care district of Helsinki and Uusimaa. A renewed paternity law created a need for a customer-oriented leaflet to customers about acknowledgement of paternity in Hyvinkää maternity clinics. The topic of the thesis was given by a teacher. There had been the “key” information on the paper in Hyvinkää maternity clinics and the purpose was to produce the A4-sized leaflet about the acknowledgement of paternity in Finnish and in English. It will be as an instruction to customers and as a support material for employees.

At the start of 2016 there came into force a renewed paternity law that made possible in the future the acknowledgement of paternity during pregnancy in maternity clinics. After the renewed paternity law the juridic position of the illegitimate children has got better and the acknowledgement of paternity is easier to do. The juridic meaning of the common-law marriage, the renewed paternity law and the acknowledgement of paternity are considered in the theoretic framework.

Two authority interviews has been made as part of the thesis (by interviewing separately) a public health nurse and a children’s supervisor. The interviews were made as the theme interviews by using open questions. The material was analysed qualitatively.

The acknowledgement of paternity was thought to be a larger entirety than it finally was. You have to schedule enough time for the acknowledgement of paternity. The amount of the acknowledgements varies between the health care districts. You have to prepare yourself well before the acknowledgement of paternity and revise information. The employees hoped there would be appreciation because of the increased workload and that it should also be seen within the salary. They have enough resources to make such an acknowledgement of paternity. The customer feedback has mostly been positive. Customers have had few questions about the new process. The stuff hope to have more refresher education for the acknowledgement of paternity. The acknowledgement of paternity is so highly law based that it is not possible to change.

Keywords: the acknowledgement of the paternity, law reform, the maternity clinics in Hyvinkää, common-law marriage

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Avoliitto.....	7
	2.1 Juridiikka	7
	2.2 Avoliitossa syntyvien lasten määrä.....	8
3	Isyyslaki.....	8
	3.1 Hiljattain voimaanastunut isyyslain muutos.....	9
	3.2 Isyyden tunnustamisen juridiikka	10
	3.3 Raskaudenaikainen isyyden tunnustaminen	10
	3.4 Isyyden tunnustamisproessin eteneminen neuvolassa ja sen jälkeen.....	11
	3.5 Kieltäytymisen perusteet isyyden tunnustamisen vastaanottamisessa	12
4	Tutkimusongelmat	13
5	Tutkimuksen tuotokset.....	13
6	Tutkimusmenetelmät.....	14
7	Haastattelujen analyysi	15
8	Haastattelutulosten avaaminen	15
	8.1 Työmäärä ja resurssit lakiuudistuksen jälkeen	15
	8.2 Lakiuudistuksen vastaanottaminen asiakkaiden ja henkilökunnan taholta	16
	8.3 Kehittämiskohteet	17
9	Työelämäpalaute.....	19
10	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	19
11	Pohdinta	22
	Liitteet	24

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö tehdään toimeksiantona Hyvinkään neuvoloille. Vuoden 2016 isyyslain uudistuksen myötä asiakkaille tuli mahdolliseksi tunnustaa avioliitossa syntyneen lapsen isyys jo raskausaikana äitiysneuvolassa (Nieminen 2016). Hyvinkään neuvoloilla on keskeinen tieto paperilla, mutta heiltä puuttuu asiakaslähtöinen esite, jota voidaan jakaa neuvoloissa asiakkaille. Siten esite on heille, jotka ovat saamassa lapsen, joka syntyy avioliiton ulkopuolella. Esitteen kopiointi ja asiakkaille jakaminen jää toimeksiantajalle ja se käydään läpi Hyvinkään neuvoloiden henkilökunnalle henkilökuntapalaverissa. Lakimuutoksen mukaan isyyden tunnustamisen voi hoitaa äitiysneuvolassa tai vaihtoehtoisesti lastenvalvojan luona ennen lapsen syntymää. Aiemmin isyyden tunnustaminen tapahtui aina lapsen syntymän jälkeen lastenvalvojan luona.

Esitteen on tarkoitus olla selkeä ja informatiivinen, jotta asiakkaat saavat riittävän käsityksen siitä, miten isyyden tunnustamisprosessi etenee sen siirryttyä lähinnä äitiysneuvoloiden tehtäväksi. Opinnäytetyössä käydään läpi myös isyyslakia ja sen muutosta. Lisäksi käsitellään avioliittoa ja sen juridista merkitystä lapselle ja avopuolisoille itselleen. Esitteen tarkoituksena on toimia Hyvinkään neuvoloiden tukimateriaalina isyyden tunnustamisprosessissa. Kun Hyvinkään neuvoloihin tulee lasta odottava pariskunta (joka ei ole avioliitossa), heille tulee kertoa, miten isyyden tunnustaminen käytännössä prosessina etenee. Olennaista on kertoa, mitä isyyden tunnustaminen asiakkailta vaatii, mitä oikeuksia se tuo ja mitä oikeuksia lapsi saa isyyden tunnustamisen myötä. Asiakas voi esitteen kautta palata myöhemmin prosessin sisältöön. Moni on todennäköisesti tietoinen vanhasta käytännöstä ja uuteen käytäntöön siirtyminen vie aikaa.

Opinnäytetyönä tehdään myös kaksi asiantuntijahaastattelua. Tarkoituksena on haastatella Hyvinkään äitiysneuvolan yhtä terveydenhoitajaa ja Hyvinkään seudullisessa perheoikeudellisessa yksikössä työskentelevää lastenvalvojaa. Tarkoituksena on selvittää lastenvalvojien mielipiteitä lakimuutoksesta ja siitä, miten se vaikuttaa heidän työmääräänsä. Selvitetään myös, millaisena prosessina lastenvalvoja koki isyyden tunnustamisen. Mikäli lapsi on syntynyt avioliitossa ja suhde on selkeä ilman ulkopuolisia suhteita, on isyyden tunnustaminen helpompi hoitaa jo ennen lapsen syntymää, jotta pariskunta voi keskittyä lapsiarkeen ilman ylimääräisiä selvittelyitä. Haastattelut ovat keskeinen osa tiedonhaussa. Terveydenhoitajat eivät ole aiemmin hoitaneet isyyden tunnustusta vaan ohjanneet asiakkaat lastenvalvojille. Heillä on tietoa prosessin etenemisestä käytännössä, vanhan systeemin toimivuudesta ja kehittämiskohteista. Terveydenhoitajan kokemustietoa voi hyödyntää siinä, mitkä asiat erityisesti nousevat haastaviksi asiakkaiden mielestä koko prosessia ajatellen. Terveydenhoitaja saa palautetta prosessin sujuvuudesta asiakkailta ja palautteen pohjalta hän kykenee kertomaan asiakkaiden tarpeista isyyden tunnustamista ajatellen.

2 Avoliitto

2.1 Juridiikka

Avoliitto eroaa avioliitosta eritoten siinä suhteessa, että avoliitossa osapuolilla ei ole avio-oikeutta toistensa omaisuuteen. Aviopuolisoilla on siis oikeus toistensa omaisuuteen, keskinäinen elatusvelvollisuus, oikeus perhe-eläkkeeseen sekä perintöoikeus toisen kuoltua. Avoliitossa elävällä ei näitä ole. Mikäli avopuoliso ei vapaaehtoisesti halua kumppaniaan elättää, ei häntä voida siihen tuomioistuimen päätöksellä velvoittaa. Avoliitossa ei myöskään sen purkaututtua haeta tuomioistuimelta päätöstä purkamiseen eikä päätöstä yhteiselämän lopettamiseen, vaan se purkautuu kumppanien tai vain toisen halusta tehdä niin. Avoliitto ei avioliiton tavoin synnytä isysolettamaa, mikäli parille syntyy avoliitossa lapsi. Lapsen isyys tulee täten vahvistaa erikseen. (Auvinen 2012.)

Suomessa ei ole säädettyä avoliittolakia, mutta avoliiton purkautumishetkestä on säädetty lailla, joka astui voimaan 1.4.2011 ja se koskee tuon ajankohdan jälkeen päättäneitä avoliittoja. Tämä on tahdonvaltainen laki, joten jokainen pari voi itse päättää haluaako noudattaa lakia vai ei. Lakia sovelletaan vain taloudellisiin kysymyksiin, eikä sillä ole tekemistä avoliiton aikana olevan ajan kanssa. (Auvinen 2012.)

Avopuolisiksi lain mukaan katsotaan puoliset, jotka ovat asuneet yhdessä vähintään viisi vuotta. Avoliitossa oleva ei voi lain mukaan olla avoliitossa, joten tästä viidestä vuodesta vähennetään se aika, jolloin puoliso on ollut lain edessä vielä aviossa toisen kanssa. Mikäli avopuoliso kuolee, ei avoleskellä ole oikeutta puolisonsa omaisuuteen vaan omaisuus periytyy lailliselle perijälle, ellei testamentti muuta määrää. Avoleskellä ei ole myöskään oikeutta jäädä asumaan heidän yhteiseen kotiinsa, mikäli asunto tai talo on kokonaan edesmenneen puolison nimissä. Mikäli edesmenneellä puolisollla ei ole perillisiä, menee asunto ja hänen omaisuutensa valtiolle. Jos pidetään ehdottoman totena sitä tosiasiaa, että edesmenneen puolison viimeisestä tahdosta ei olisi epäilystä, voidaan perintö luovuttaa edesmenneen puolison läheiselle. Avoleskellä on oikeus harkinnanvaraiseen avustukseen edesmenneen puolison perinnöstä, mikäli heillä on yhteinen lapsi tai he ovat eläneet yhdessä viisi vuotta ennen puolison kuolemaa. (Auvinen 2012.)

Avoliitossa olevat parit eivät voi adoptoida lasta. Koska avoliitto ei lain mukaan tee isysolettamaa kuten avioliitossa, tulee isyys tunnustaa erikseen. Lapsen synnyttyä vain lapsen äidistä tulee lapsen huoltaja, mutta yhteishuollosta voidaan tehdä kuitenkin yhteinen sopimus jo ennen lapsen syntymää. (Auvinen 2012.)

2.2 Avioliitossa syntyvien lasten määrä

Avioliiton ulkopuolella syntyvien lasten määrä on tasaisesti noussut vuosi vuodelta. Tällä hetkellä noin 40 prosenttia lapsista syntyy avioliiton ulkopuolelle. Edelleen avioparin perhe on yleisin lapsiperheen muoto, mutta se on jatkuvasti vähenemässä. Sen suhteellinen osuus perhemuodoista kuitenkin pysyy vahvimpana vielä pitkään. Avoparien lapsiperheitä oli Suomessa 109 000 vuoden 2013 lopussa. (Perheet 2014.)

Esikoisista noin 56 prosenttia syntyy Suomessa nykyisin avioliiton ulkopuolella (Perheet 2014). Tämä kertoo siitä, että ennen lapsen syntymää avioliittoa ei pidetä enää niin tärkeänä kuin ennen, mutta avioliittoa ylipäänsä pidetään tärkeänä instituuttina. Puolisot siis myöhemmin saattavat haluta avioliittoon, mutta eivät pidä enää niin tärkeänä olla avioliitossa jo ennen lapsen syntymää. Vielä vuonna 1997 puolet esikoisista syntyi avioliiton ulkopuolella. Täten luku on nousussa. (Perheet 2014.)

3 Isyyslaki

Aviottomuudesta kärsivien lasten ongelmiin havahduttiin maassamme uudelleen 1950-luvulla havaitessa, että aviottomien lasten elatus ei toiminut hyvin. Sen, että isä ei tuntenut itseään isäksi, oletettiin olevan syynä sille ettei maksumotivaatio pysynyt hyvänä. Hän ei ollut lain edessä isä, vaan ainoastaan elatusvelvollinen. Ongelmaksi koettiin sekin, etteivät aviottomat ja aviolliset lapset olleet oikeudellisesti tasavertaisia. Siten Suomi käsitteli lainvalmisteluhanketta, joka käsiteltiin työnimellä "Lapsipaketti". Vuonna 1975 voimaan tullut isyyslaki toi mukanaan yhdenvertaisuuden avioliiton ulkopuolella syntyneille lapsille. (Helin 2016:13-14.)

Jos lapsen isä ja äiti eivät ole solmineet avioliittoa, isyyslaki velvoittaa vahvistamaan isyyden tuomioistuimen päätöksellä. Tuomioistuin määrittää, että on oltava todisteita siitä että lapsen isä on ollut sukupuoliyhdyntänsä lapsen äidin kanssa lapsen siirtämisaikana ja voidaan olla varmoja siitä, että mies on lapsen isä. Uusi isyyslaki ei siten tuonut muutosta isyyden määrittämiseen, vaan se toi muutoksia lapsen asemaan helpottaen myös isyyden tunnustamista aviottomien lasten suhteen. (Isyyslain uudistaminen 2016.)

3.1 Hiljattain voimaanastunut isyyslain muutos

Uusi isyyslaki (11/2015) astui voimaan 1. tammikuuta 2016 (Nieminen 2016). Merkittävin muutos liittyy isyyden tunnustamisen käytänteisiin esimerkiksi tulevien vanhempien asuessa avoliitossa. Lain uudistuksen seurauksena isyys voidaan tunnustaa äitiysneuvolakäyntien yhteydessä ennen lapsen syntymää. Yksi suurimmista perusteluista lakiuudistukseen ovat erilaiset perherakenteissa tapahtuneet muutokset. Tänä päivänä jopa joka kolmas lapsi syntyy avoliittoperheeseen. Yleensä biologinen isyys on selvillä ja avomies usein haluaa tunnustaa isyyden näissä perheissä. Päämääränä on ollut saada isyyden tunnustamisen menettelystä nykyaikaisempi, jolloin tunnustaminen selvissä tapauksissa ei vaadi enää perheeltä erillistä käyntiä lastenvalvojalla lapsen synnyttyä kuten ennen lakimuutosta. Se on vanhemmille helpompaa. Raskaudenaikainen isyyden tunnustaminen osaltaan myös vahvistaa tulevan isän vanhemmuutta. (Isyyslaki uudistuu vuonna 2016 2015.)

Lisäksi luovutaan äidin oikeudesta vastustaa lapsen isän selvittämistä. Pyrkimyksenä on siten edistää lapsen oikeutta tietää molemmat biologiset vanhempansa. Päätöksen isyyden selvittämisen keskeytyksestä voi tehdä lastenvalvoja isyyslaissa luetelluissa tilanteissa. Lapsi voi itsenäisesti kieltää isyyden selvittämisen täytettyään 15 vuotta. Mikäli keskeyttämisperuste on poistunut, voidaan isyyden selvitys aloittaa uudelleen. (Isyyslaki uudistuu vuonna 2016 2015.)

Lakiuudistuksen ansiosta isyyden selvityksen käyttöala laajenee. Siten lastenvalvojien velvollisuus isyyden selvitykseen koskee myös 15-17-vuotiaita lapsia, kun se aiemmin päättyi lapsen täytettyä 15 vuotta. Lisäksi voidaan vahvistaa kuolleen miehen isyys kyseisen miehen oikeudenomistajien kirjallisen suostumuksen perusteella maistraatissa. Tällöin isyyden selvittämisen ja oikeusgeneettisen tutkimuksen tulee osoittaa miehen olevan lapsen isä. Asia voidaan viedä tuomioistuimelle, jos kaikilta oikeudenomistajilta ei saada suostumusta. (Isyyslaki uudistuu vuonna 2016 2015.)

Lisäksi isyyden vahvistaminen on takautuvasti mahdollista. Avioliiton ulkopuolella isyyslain voimaantuloa ennen syntyneiden kanneoikeus isyyden vahvistukseksi palautetaan. Perintöoikeus on siten sama verrattuna muihin perillisiin. Poikkeuksena se, jos henkilö on kuollut ennen 31.1.2012. Tarkoitus on rajoittaa lain taannehtivia vaikutuksia jo toimitettuihin perinnönjakoihin. Lisäksi isyyden selvittämiseen ja tunnustamiseen liittyvät lomakkeet uudistetaan. (Isyyslaki uudistuu vuonna 2016 2015.)

Uuden isyyslain ansiosta myös ennen vuotta 1976 avioliiton ulkopuolella syntyneillä lapsilla on mahdollisuus isyyden vahvistamiseen ja päästä osallisiksi perinnöstä. Tuomioistuimessa nostetulla isyyskanteella on mahdollista vahvistaa isyys oikeuden päätöksellä siloin, kun isyys ei määräydy avioliiton kautta eikä lasta ole tunnustettu. Isyyskanteen voi nostaa lapsi ja isänä

itseään pitävä mies. Se voidaan nostaa myös useampaa miestä kohtaan ja tietyissä tilanteissa oikeudenomistajia kohtaan, jos isäehdokas on jo kuollut. Isyyden vahvistaminen saattaa edellyttää oikeusgeneettisen isyystutkimuksen, jossa suun limakalvolta otetulla solunäytteellä vahvistetaan isyys valvotusti. Uuden isyylain myötä myös tunnustamattomat avioliiton ulkopuolella syntyneet lapset saavat saman perintöoikeuden kuin muut perilliset, mikäli tuomioistuimien vahvistaa isyyden. (Nieminen 2016.)

3.2 Isyyden tunnustamisen juridiikka

Isyyden vahvistamisen jälkeen lapsen, isyytensä tunnustaneen miehen ja hänen sukulaistensa välille syntyy oikeudellisesti pätevä sukulaisuussuhde. Sen mukaan lapsi on oikeutettu saamaan isältään elatusta siihen saakka, kunnes hän on täysi-ikäinen. Vielä sen jälkeen lapsella on oikeus saada elatusta koulutustaan varten, jos sen katsotaan olevan kohtuullista. (Isyyden tunnustamisen vahvistaminen 2016.)

Lisäksi lapsi saa perintöoikeuden isänsä ja isänpuoleisten sukulaistensa jälkeen, joilla on myös perintöoikeus lapsen jälkeen, kun isyys on tunnustamisen perusteella vahvistettu. Lapsen huoltajana toimii vain äiti isyyden vahvistamisen jälkeen, jos vanhemmat eivät erikseen tee huoltajuudesta sopimusta. Isyyden vahvistaminen antaa lapselle oikeuden isän sukunimeen. Lapselle voidaan valita sukunimi, joka jommalla kummalla vanhemmalla on silloin, kun lapsi ilmoitetaan väestötietojärjestelmään. Jos vanhemmilla on yhteishuollossa yhteinen alaikäinen lapsi, vanhemmat eivät voi valita lapsen sukunimeä vaan lapsi saa saman sukunimen kuin aiemmin syntyneellä sisaruksella jo on. Lapsi saa kuitenkin vanhempien yhteisen sukunimen, kun vanhemmilla on yhteinen sukunimi. (Isyyden tunnustamisen vahvistaminen 2016.)

3.3 Raskaudenaikainen isyyden tunnustaminen

Isyys voidaan tunnustaa jo raskausaikana (isyyslaki 16 §) silloin, jos on selvyys siitä että isyyden tunnustaja on lapsen isä. Äidin on myös hyväksyttävä tunnustaminen, äidillä ja tunnustajalla on oltava asetuksessa säädetyt henkilöllisyysasiakirjat ja molempien on ymmärrettävä tunnustamisen merkitys. Äitiysneuvolassa ainoastaan terveydenhoitajalla tai kätilöllä on mahdollisuus vastaanottaa isyyden tunnustaminen. (Isyyden tunnustaminen ja yhteishuoltosopimus ennen lapsen syntymää 2016.)

Suosittelaaan, että isyyden tunnustaminen tehtäisiin raskauden puolivälin jälkeen, jolloin keskenmenoriski on pienempi alkuraskauteen verrattuna. Raskausaikana isyyden tunnustaminen on mahdollista tehdä myös lastenvalvojan luona. Isyys vahvistetaan maistraatissa lapsen synnyttyä elävänä eikä tunnustamista ole peruttu tai kiistetty

viimeistään 30. päivänä lapsen syntymästä eikä maistraatilla muutenkaan ole syytä epäillä tunnustajan isyyttä. Samanaikaisesti isyyden tunnustamisen kanssa voidaan tehdä myös yhteishuoltosopimus, jonka sosiaalilautakunta vahvistaa isyyden vahvistamisen jälkeen, jos sopimus ei ole lapsen edun vastainen. (Isyyden tunnustaminen ja yhteishuoltosopimus ennen lapsen syntymää 2016.)

3.4 Isyyden tunnustamisprosessin eteneminen neuvolassa ja sen jälkeen

Äidin ja isyyden tunnustajan on oltava kummankin paikalla sillä äitiysneivolakäynnillä, jolla isyyden tunnustaminen vastaanotetaan. Heidän ei kuitenkaan tarvitse asua yhdessä, jotta raskaudenaikainen isyyden tunnustaminen olisi mahdollinen. Monikkoraskauden ollessa kyseessä täytetään yksi tunnustamisasiakirja ja yhteishuoltosopimus, jotka kattavat kaikki syntyvät lapset. (Isyyden tunnustaminen ja yhteishuoltosopimus ennen lapsen syntymää 2016.)

Aluksi isyyden tunnustamisesta ja sen merkityksestä on annettava riittävästi kirjallista ja suullista informaatiota mielellään eri neivolakäynneillä. Ensikäynnillä (8-10 raskausviikko) selvitetään raskaana olevan siviilisäätö osana perhetietoja. Meille tulee vauva -oppaan kautta voidaan välittää perustietoa isyyden tunnustamisesta ja yhteishuoltosopimuksen teosta ennen lapsen syntymää. Myöhemmillä käynneillä (esimerkiksi 22-24 raskausviikko) tiedustellaan vanhempien halukkuutta isyyden tunnustamiseen äitiysneuvolassa. Tunnustamista harkitseville käydään läpi tunnustamisasiakirjassa olevat tiedot: isyyden tunnustamisen merkitys ja oikeusvaikutukset, velvollisuus pysyä totuudessa (isyyttä tunnustettaessa ja tunnustamista hyväksyessä) ja tunnustamisen peruuttamismahdollisuus. Samalla kerrataan perusteet, joiden mukaan tunnustaminen äitiysneuvolassa ei ole mahdollista tehdä. Mikäli niitä ei ole, vanhempien kanssa sovitaan isyyden tunnustamisen vastaanotosta neuvolassa. Ajankohta sijoittuu 25. raskausviikon jälkeen. (Isyyden tunnustaminen ja yhteishuoltosopimus ennen lapsen syntymää 2016.)

Isyyden tunnustamista varten ei tarvita erillistä neivolakäyntiä, vaan tunnustaminen ja siitä tiedottaminen sisällytetään osaksi äitiysneivololan määräaikaista terveystarkastuksia. Niihin varataan aluksi 30 minuutin lisäaika. Tunnustamisen ollessa mahdollista kirjataan äidin ja isyyden tunnustajan nimi- ja henkilötiedot sekä tieto siitä, käytettiinkö tulkkia. Tunnustamisen vastaanottaja huolehtii siitä, että tunnustamisasiakirjan allekirjoittavat tunnustaja, äiti ja vastaanottajana toimiva terveydenhoitaja tai kättilö samalla kertaa. Toisella käynnillä sitä ei voida enää täydentää. (Isyyden tunnustaminen ja yhteishuoltosopimus ennen lapsen syntymää 2016.)

Äidille ja tunnustajalle kerrotaan, ettei isyysasia ole vielä loppuun käsitelty kun tunnustamisasiakirja on täytetty, vaan lapsen synnyttyä elävänä lastenvalvoja tarkistaa äidin siviilisäädyn ja toimivallan sekä huolehtii tarvittavista kuulemisista. Isyyden tunnustaminen on mahdollista peruuttaa tai kiistää viimeistään 30. päivänä lapsen syntymästä, mikäli ilmenee syy epäillä tunnustajan isyyttä. Lapsen syntymäpäivä on päivä numero 0 ja, 30. päivän ollessa viikonloppuna ilmoitus voidaan tehdä vielä kyseistä viikonloppua seuraavana maanantaina. Kiistämisaikojen mennessä umpeen, eikä lastenvalvoja ole saanut kirjallista ilmoitusta kiistämisestä, lastenvalvoja toimittaa asiakirjat maistraattiin. Siten maistraatti ilmoittaa päätöksestään äidille, tunnustajalle ja lastenvalvojalle. Lapsen syntyessä kuolleena tunnustus jää vaikutuksettomaksi. Isyys voidaan vahvistaa, jos lapsi syntyy elävänä mutta kuolee ennen isyyden vahvistusta. (Isyyden tunnustaminen ja yhteishuoltosopimus ennen lapsen syntymää 2016.)

Tunnustamisasiakirjasta otetaan kopio äidille, tunnustajalle ja terveydenhuollon toimintayksikön potilashallinnon asiakirjoihin potilashallinnon rekisteriin tallennettavaksi. Alkuperäinen asiakirja toimitetaan lastenvalvojalle lapsen syntymää varten. Tunnustamisen vastaanotosta ja tunnustamisen vastaanotosta kieltäytymisestä kirjataan lyhyesti äidin potilaskertomukseen. Siihen kirjataan myös tunnustamishetkellä läsnäolleet henkilöt. Äidin kotikunnan muuttuessa raskausaikana äidin on oltava yhteydessä sen kunnan lastenvalvojaan, jolle tunnustamisasiakirja on toimitettu ja pyydetty lastenvalvojaa lähettämään asiakirja uuteen kotikuntaan (Isyyden tunnustaminen ja yhteishuoltosopimus ennen lapsen syntymää 2016.)

3.5 Kieltäytymisen perusteet isyyden tunnustamisen vastaanottamisessa

Terveydenhoitajalla tai kättilöllä on velvollisuus kieltäytyä isyyden tunnustuksen vastaanottamisesta, jos tulevan lapsen äiti vastustaa tunnustamista tai silloin, jos miehen tai tulevan lapsen äidin henkilöllisyyttä ei ole selvitetty luotettavasti (Pelkonen & Hakulinen 2015). Lisäksi, jos tunnustamista ei voida vastaanottaa eikä tunnustamisasiakirjaa täytetä tai on syytä epäillä ettei äiti tai tunnustaja mielentilansa, kielivaikeuksien tai muun syyn vuoksi kykene ymmärtämään isyyden tunnustamisen merkitystä, tulee isyyden tunnustamisen vastaanotosta kieltäytyä (Isyyden tunnustaminen ja yhteishuoltosopimus ennen lapsen syntymää 2016).

4 Tutkimusongelmat

Opinnäytetyössä keskitytään selvittämään, kuinka Hyvinkään äitiysneuvoloiden asiakkaat ja henkilökunta ovat ottaneet uuden isyyden tunnustamiskäytännön vastaan. Asiakkaiden suhtautumisessa tulee ottaa huomioon, että se on asiantuntijoiden näkemys asiakkaiden mielipiteestä. Lisäksi tutkitaan, millaisia vaikutuksia lakimuutoksella on ollut sekä neuvoloiden henkilöstön että lastenvalvojien työmäärään. Työmäärän muutoksen selvittäminen on tärkeää siksi, että saadaan tietää onko terveydenhoitajilla riittävät resurssit paneutua asiakaslähtöiseen ja laadukkaaseen asiakasohjaukseen. Lastenvalvojalta saadaan selville mahdolliset kehittämistarpeet, sillä he ovat aiemman käytännön asiantuntijoita. Nämä muodostavat keskeiset tutkimusongelmat, joita opinnäytetyössä ryhdytään ratkomaan.

5 Tutkimuksen tuotokset

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa jo olemassa olevan teorian tiedon ja haastatteluilla saadun aineiston pohjalta asiakkaille jaettava A4-kokoa oleva ohjeellinen uudesta isyyden tunnustamisprosessista. Aiemmin Hyvinkään neuvoloilla on ollut käytössä käytännön työn tukena hyödynnettävää materiaalia, joka on ollut liian lakipainotteista. Jatkossa tulee kiinnittää huomiota materiaalin sisällössä asiakaslähtöisyyteen. Esitteen tulee olla terveysaineiston laatukriteerien mukainen. Kaikkia kriteereitä ei voida soveltaa tähän yhteyteen. Kriteerien mukaan otsikon on oltava sellainen, joka auttaa ymmärtämään aiheen sisältöä ja kokonaisuutta. Keskeisimmän sanoman on myös tultava perusteltuna ja yksiselitteisenä esille. Aineiston toimintamallien tulee olla tavoitteiden mukaisia. Oikeudenmukaisuus, avoimuus, ihmisarvon kunnioitus, rehellisyys ja yhteiskunnallinen vastuu ovat tärkeitä asioita. Esitteen on myös vahvistettava tunnetta tilanteen hallitsemisesta ja ratkaisujen löytämisestä. Lisäksi sen on oltava havainnollinen ja konkreettisia esimerkkejä hyödyntävä. Se tulee rakentaa kohderyhmän kulttuuriset piirteet, tiedontaso, arvot, normit ja kieli huomioon ottaen. Asiat esitetään lyhyesti ja johdonmukaisesti. Esitetyn tiedon on oltava ajantasaista, näyttöön perustuvaa ja perusteltua. (Tavoitteena hyvä ja hyödyllinen terveysaineisto 2016.)

Hyvinkään neuvolat pitävät kuukausittain yhden yhteisen palaverin, jossa käydään läpi neuvoloiden ajankohtaisia ja yhteisiä asioita. Opinnäytetyön tuotoksena laadittava esite käsitellään tällaisessa palaverissa. Palaverissa on siten mukana myös opinnäytetyön tekijät. Palaute saadaan suullisesti samalla kertaa palaverin yhteydessä. Esitteen kopiointi ja sen asiakkaille jakaminen jää viime kädessä toimeksiantajalle. Saatu palaute analysoidaan lopullisessa tutkimusraportissa. Esitteen tulee olla Hyvinkään graafisen ohjeistuksen mukainen. Haastattelut ovat tiedonlähteinä tärkeitä ja ne toteutetaan teemahaastatteluina.

Teemahaastatteluissa keskustelun teemat on päätetty etukäteen ja tämän vuoksi niitä ei tarvitse käsitellä järjestyksessä. Tämä tuo vapautta keskustelun kulkuun ja luontevaan etenemiseen. Kysymysasettelu saa olla vapaata, mutta kysymysten tulee käsitellä aiemmin päätettyjä teemoja. Täytyy kuitenkin muistaa, että haastateltavan tietoperusta ja kokemukset eivät saa johdatella haastattelua liikaa. (Teemahaastattelu 2016.)

6 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyönä tehdään kaksi asiantuntijahaastattelua. Tarkoituksena on haastatella Hyvinkään äitiysneuvolan terveydenhoitajaa sekä Hyvinkään seudullisessa perheoikeudellisessa yksikössä työskentelevää lastenvalvojaa. Tavoitteena on selvittää lastenvalvojien mielipiteitä lakimuutoksesta ja siitä, miten se vaikuttaa heidän työmääräänsä. On määrä selvittää myös se, millaisena prosessina lastenvalvoja koki isyyden tunnustamisen. Tiedonhaussa haastattelut ovat keskeinen osa käytännön tietoa. Terveydenhoitajat eivät ole aiemmin hoitaneet isyyden tunnustusta vaan ohjanneet asiakkaat lastenvalvojille. Täten lastenvalvojilla on tietoa prosessin etenemisestä käytännössä ja tietoa siitä, miten vanha systeemi toimi ja mitä parannettavaa siinä olisi. Terveydenhoitajan kokemustietoa voi hyödyntää pitkälle siinä, että tiedetään mitkä asiat erityisesti nousevat haastaviksi asiakkaiden mielestä koko prosessia ajatellen. Terveydenhoitaja saa palautetta prosessin sujuvuudesta asiakkailta ja palautteen pohjalta hän kykenee kertomaan asiakkaiden tarpeista juuri isyyden tunnustamista ajatellen.

Haastattelujen teemat

- Työmäärä ja resurssit lakiuudistuksen jälkeen
 - Miten lakiuudistus on vaikuttanut työmäärään?
 - Kuinka hyvin resurssit riittävät turvaamaan laadukkaan isyyden tunnustamisprosessin?
- Lakiuudistuksen vastaanottaminen
 - Miten asiakkaat ovat ottaneet uuden käytännön vastaan?
 - Miten henkilökunta on ottanut lakiuudistuksen vastaan?
- Kehittämiskohteet
 - Missä vaiheessa isyyden tunnustamisprosessia asiakkaat tarvitsevat eniten ohjausta?

7 Haastattelujen analyysi

Tutkimuksen analysointi aloitetaan varhain aineiston keruuvaiheen jälkeen. Tutkimuksen analyysinä käytetään laadullista analyysimenetelmää ja siihen sisältyvää teemoittelua. Teemoittelu kuuluu teemahaastatteluihin. Laadullisessa analyysissä käytetään ymmärtämiseen pyrkivää lähestymistapaa. Kaikkea aineistoa ei ole syytä analysoida, mikäli aineistoa on paljon. Analysointi on vaiheittain etenevää. Analyysivaiheessa tutkijalle selviää, millaisia vastauksia tutkimusongelmiin saadaan. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 221, 223-224.)

Aineiston tallentamisen jälkeen tutkijalla on kaksi eri tapaa purkaa tallennettu aineisto. Se joko puhtaaksikirjoitetaan sanasta sanaan eli litteroidaan tai tehdään päätelmiä suoraan tallennetusta aineistosta. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 138.)

Aineiston analysointi edellyttää riittävää paneutumista aineistoon. Analyysin syvyys on riippuvainen siitä, miten hyvin aineisto on tullut tutuksi. Aineiston lukeminen lisää ymmärrystä analyysiä varten. Lukemisen tulee olla aktiivista ja sen aikana on pidettävä mielessä tutkimuskysymysten teemat. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 143.) Laadullisen aineiston analyysi on kolmivaiheinen prosessi, jonka olennaisina osina ovat aineiston kuvaus, luokittelu ja yhdistely. Analyysin perustana on aineiston kuvaileminen. Kuvailemista voi olla erilaista. Vahvassa kuvauksessa tutkija kuvaa tutkimuksen kohteena olevan ilmiön perusteellisesti ja kattavasti. Vastakohtaisesti heikossa kuvauksessa esitetään ainoastaan faktoja. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 145.) Vaaditaan, että tutkimus on objektiivista, luotettavaa, pätevää ja toistettavaa. Sen vuoksi tutkijat usein ajattelevat, että heidän on niin sanotusti häivyttävä itsensä saattaen siten lukijan suoraan kosketukseen aineiston kanssa. Tutkimusaineistosta on tärkeää löytää olennaiset asiat ja miettiä tarkkaan, mitä on tarpeen kuvata ja kuinka yksityiskohtaista kuvauksen on oltava. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 145-146.)

Tavoitteena on tehdä onnistuneita tulkintoja aineistosta. Tulkita voidaan monin eri tavoin ja eri näkökulmista. Olennaista on, että lukija, joka sisäistää tutkijan kanssa saman näkökulman, voi havaita tekstistä samoja asioita tutkijan kanssa. Tulkinnan kautta asiat on mahdollista nähdä kokonaisvaltaisemmin. Tulkintaa tehdään laadullisessa tutkimuksessa koko prosessin ajan. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 151-152.)

8 Haastattelutulosten avaaminen

8.1 Työmäärä ja resurssit lakiuudistuksen jälkeen

Terveydenhoitaja kertoo työntekijöiden ensin pelänneen lakiuudistuksen lisäävän runsaasti työmäärää. Hänen mukaansa tarkastusten tekeminen vie aikaa. Terveydenhoitaja toteaa, että

joku muu henkilö voi saman asian kokea eri tavalla ja terveydenhoitopiirien välillä on eroavaisuuksia. Esimerkkinä on se, että joillakin piireillä on useita perheitä, joissa isyyden tunnustaminen on tehtävä ja tällöin terveydenhoitajalla voi kuukaudessa olla todella monta isyyden tunnustamista. Isyyden tunnustamisten määrä vaihtelee kuukausittain, mutta resurssit ovat kuitenkin riittävät isyyden tunnustamisen tekemiseen. Lisäksi työntekijät kokevat kirjaamisen kuormittavuuden eri tavoin. (Terveydenhoitajan haastattelu 2016.)

Terveydenhoitajan mukaan ajan varaaminen on tarkasti suunniteltava ja aikaa varataan 15 minuuttia lisää, kun kyseessä on perustarkastus. Pelkkään isyyden tunnustamiseen varataan 30 minuuttia aikaa. Asiat on tehtävä rauhassa ja vanhemmille on annettava aikaa varautua. Terveydenhoitaja tuo esille sen, että käynnillä voi olla isyyden tunnustamisen lisäksi myös muuta. (Terveydenhoitajan haastattelu 2016.)

Lastenvalvoja toteaa, että ”työmäärä ei ole vielä vähentynyt, ennemminkin vähän lisääntynyt” lakiuudistuksen seurauksena. Hän tuo kuitenkin esille sen, että työmäärään liittyen on tulossa joustavuutta. Asiakassihteereillä työmäärää ovat lisänneet erilaiset paperityöt. Lakiuudistus on lastenvalvojan kertoman mukaan tehnyt isyyden tunnustamisen tekemisen asiakkailla helpommaksi ja neuvolaan on siirtynyt suuri joukko asiakkaita. Työmäärä on säilynyt ajallisesti samana aiempaan verrattuna, mutta asioiden läpikäymiseen kuluu aikaa. Isyyden tunnustamisaikoja on viikon aikana yhteensä noin kahdeksan ja jonon pituus on kolmesta neljään viikkoa. Hän toteaa, että isyysasiat ovat kiireellisiä. Lastenvalvojan mukaan jokaiseen isyyden tunnustamiseen menee aikaa. Asiakirjojen lähettäminen maistraattiin ja muut paperityöt vievät noin 10 minuuttia, joten esimerkiksi, jos ennakoivia isyyden tunnustamisia on 5-6 niin aikaa menee jo lähemmäs tunti. (Lastenvalvojan haastattelu 2016.)

8.2 Lakiuudistuksen vastaanottaminen asiakkaiden ja henkilökunnan taholta

Terveydenhoitajan mukaan kaikki eivät halua tunnustaa isyyttään. Uuden käytännön myötä isyytensä tunnustavilla miehillä isäksi tulemisen kokeminen saattaa vahvistua. Asiakaspalaute on ollut pääosin myönteistä. Huolimattomuusvirhe lomakkeessa saattaa aiheuttaa epäselvyyttä ja viivästystä. Terveydenhoitaja kertoo asiakkailta tulleen hyvin vähän kysymyksiä ja perheiden tilanteesta riippuu, millaiset asiat jäävät mietityttämään. Hän arvelee, että pariskunnat elävät tässä hetkessä eivätkä halua miettiä vielä tulevaa. Perheiden on miellyttävämpää tulla neuvolaan isyyden tunnustamiseen. (Terveydenhoitajan haastattelu 2016.)

Terveydenhoitaja kertoo, että isyyden tunnustaminen on aloitettu eri alueilla eri aikoihin. Terveydenhoitajia mietityttää isyyden tunnustamisen tekeminen käytännössä ja siihen liittyvä vastuun määrä. Isyyden tunnustaminen ei ole terveydenhoitajien ominta aluetta. Lisäksi on

valmistauduttava ja kerrattava asioita ennen isyyden tunnustamiskäyntiä. Tällä hetkellä terveydenhoitaja kokee kuitenkin tilanteen rauhoittuneen. Hänen mukaansa lisätyötä on tullut henkilökunnalta kysymättä ja enemmän toivottaisiin arvostusta. Huonona asiana koetaan se, että lisätyötä ei huomioida mitenkään palkassa. Vieras kokonaisuus myös vaatisi enemmän koulutusta eikä tulisi olla liian pitkää väliä koulutuksesta itse käytäntöön. Aikaväli on ollut liian pitkä koulutuksesta varsinaiseen käytännön työhön ja kertauskoulutusta olisi tarvittu. (Terveydenhoitajan haastattelu 2016.)

Lastenvalvojan mukaan isän on helpompi hoitaa ennakoiva isyyden tunnustaminen neuvolassa. Muutos tuntui aluksi suuremmalta kuin se olikaan. Asiakkailta ei ole juuri tullut kysymyksiä uuteen menetelmään liittyen. Lastenvalvojien mukaan vanhemmat ”on enemmän täpinöissä, että mikä menee perille sitten”. Asiakkaat eivät välttämättä siinä tilanteessa juuri tunne kysymisen tarvetta. Kun tieto lain voimaantulosta tuli, valmistelutyöryhmä kokoontui koulutuspalaverissa kolme kertaa vuonna 2015. Viimeisessä palaverissa kävi ilmi, etteivät kaikki neuvolat aloita isyyden tunnustamisia neuvoloissa lain voimaantulon aikaan vuoden 2016 alussa. (Lastenvalvojan haastattelu 2016.)

Lastenvalvoja on havainnut asiakkaiden taholta, että ”yllättävän vähän on ollut tarvetta keskustella”. Ylipäänsä asiakaspalautetta on tullut vähän. Vuoden alusta on tullut kyselyjä esimerkiksi siitä, eikö neuvoloissa voida hoitaa isyyden tunnustamista. Käytännön asioista henkilöpaperit herättivät paljon keskustelua. Esimerkiksi vanha pahvinen ajokortti ei enää kelpaa. Siten isyyden tunnustaminen ei etene, jos asiakkaalla ei ole muunlaista henkilökorttia kuten passia mukanaan. Muutaman kerran asiakkailta on mennyt passi vanhaksi eikä isyyden tunnustamista ole voitu sillä kertaa suorittaa. Henkilökunta otti aika hämmentyneesti lakiuudistuksen vastaan. Lastenvalvojan mukaan moniin asioihin on täytynyt perehtyä lakiuudistuksen myötä. Ihmettelyä on aiheuttanut se, miten hitaasti isyyden tunnustamisia alettiin neuvoloissa tehdä. Lastenvalvojilla ei ollut mahdollisuutta vaikuttaa siihen, että neuvoloissa isyyden tunnustamiset aloitettiin eri aikoihin. (Lastenvalvojan haastattelu 2016.)

8.3 Kehittämiskohteet

Terveydenhoitajan mielestä prosessi on selkeä. Mikäli isyyden tunnustamista ei voida tehdä neuvoloissa, se toteutuu lastenvalvojalla. Esimerkkinä nais- ja miesparit, joiden kohdalla hän ei osaa sanoa, miten asiat käytännössä etenevät. Terveydenhoitajalla ei ole antaa kehittämisehdotuksia, koska isyyden tunnustaminen on lakiin perustuvaa eikä käytäntöä ole mahdollista sen vuoksi muuttaa. Hänen mukaansa itsellä on pelivaraa, mikäli tietyllä käynnillä ei ehdi tehdä isyyden tunnustamista. Hänen mielestään kaivataan tukea isyyden tunnustamiseen liittyen. (Terveydenhoitajan haastattelu 2016.)

Mikäli ilmenee jokin työntekijän tai asiakkaan tekemä huolimattomuusvirhe, lastenvalvoja toivoisi, että maistraatilla olisi jokin yhtenäinen käytäntö siitä, miten tulisi toimia tilanteessa ja siitä ilmoitettaisiin lastenvalvojille. Yhtenä haasteena lastenvalvoja tuo esille myös lastenvalvojen ja terveydenhoitajien välisen vuoropuhelun, joten olisi hyvä järjestää yhteistyöpalavereja. Niihin osallistuisivat lastenvalvojat ja terveydenhoitajat. Näistä palavereista on ollut puhetta, mutta ne eivät ainakaan toistaiseksi ole vielä toteutuneet. Lisäksi lastenvalvoja toivoisi isyyden tunnustamisen lomakkeisiin selvennystä, ”lomakkeita hyvä vähän muokata. Sekava, miten laitat mihinkin.” Ohjeisiin hän toivoo tarkennusta. Lainlaatijan olisi hyvä olla aktiivinen ja kutsua kokoon palavereita, joissa käytäisiin läpi yhteistyökuulumisia. Terveydenhoitajat toisivat omia ajatuksiaan esille esimerkiksi siitä, onko prosessi nykyisenlaisena hyvä. Lastenvalvojan mukaan olisi myös kiinnostavaa tietää, miten yhteistyö jatkuu. (Lastenvalvojan haastattelu 2016.)

Tiedonsiirrossa on lastenvalvojan mukaan ollut viivästymisiä vuoden 2016 syksyn aikana ja lastenvalvojat ovat keränneet aika viime tipassa kasaan neuvoloista saapuvia lomakkeita. Hänen mukaansa ”periaatteessa ei ole niin kiire”, mutta toivomus olisi, että lomakkeet tulisivat noin viikon sisällä. Hänen mielestään olisi myös toivottavaa, että lastenvalvoja voisi täydentää lasketun ajan terveydenhoitajan ilmoituksesta. Lastenvalvoja kokee yhteistyön toimivan terveydenhoitajien ja lastenvalvojen välillä, vaikka terveydenhoitajilta on tullut sähköpostitse joitakin epäselvyyksiä erilaisista asioista. Lokakuussa oli lastenvalvojan mukaan kyselyä Hyvinkään ja Nurmijärven alueen yhteistyöpalaverista ja hän koki, että siitä voisi olla hyötyä. Hän arvioi, että kokoukseen voisi mennä aikaa tunnista kahteen ja että kaksi lastenvalvojaa voisi osallistua. (Lastenvalvojan haastattelu 2016.)

9 Työelämäpalautte

Opinnäytetyön esitteet ja itse opinnäytetyö pääpiirteissään käytiin läpi Hyvinkään Hakalan neuvolassa 20.3.2017 pidettävässä kuukausikokouksessa. Esitteet koettiin hyödyllisiksi. Palautteessa kävi ilmi, että ne ovat hyvin koottuja ja jatkossa selventävät asiakkaita. Aiemmin käytössä oleviin THL:n materiaaleihin verrattuna esitteet koettiin lyhyiksi ja ytimekkäiksi. Sisällön mainittiin olevan kokonaisuutena selkeä. Etenkin englanninkielinen esite nähtiin hyödyllisenä, sillä sellaista ei ole aiemmin ollut. Se koettiin myös hyvänä tukena lastenvalvojan luona asioitaessa. Englanninkielisiä asiatermejä pidetään välttämättöminä isyyden tunnustamisessa. Suomenkielisestä esitteestä oli jäänyt uupumaan tarkennus siitä, kuka ottaa yhteyttä lastenvalvojaan äidin kotikunnan muuttuessa raskausaikana. Esitteiden alkuun tuli myös tarkennus, siitä keitä isyyden tunnustaminen koskee. Lisäksi tuotiin esille esitteiden ulkoasu. Tuli ajatus siirtymisestä nykyisestä A4-koosta A5-kokoon, sillä tällöin se olisi helppo taittaa neuvolakortin väliin. Esitteet on tehty Hyvinkään kaupungin graafisen ohjeistuksen mukaisesti. Tämä ohjeistus määrittää muun muassa esitteen fontin, värit ja marginaalit. Esitteiden rakenne koettiin riittävän selkeäksi ja tiiviiksi kokonaisuudeksi. Tämän vuoksi esitteet ovat asiakkaille helppolukuisia. Hyvänä asiana koettiin, että nyt on arvioitu isyyden tunnustamisprosessin vastaanottamista ja esille tuotuja kehittämiskohteita. Hyvinkään neuvoloiden ja Hyvinkään seudullisen perheoikeudellisen yksikön välinen yhteistyöpalaveri on tulossa lähitulevaisuudessa ja opinnäytetyö toimii siellä hyvänä keskustelun avauksena terveydenhoitajien ja lastenvalvojien välillä.

10 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyöprosessissa edellytetään, että noudatetaan erilaisia ammattieettisiä ja tutkimuseettisiä periaatteita. Erilaiset tutkimuksen eettisyyttä huomioon ottavat asiat ja sopimukset ovat liittyneenä opinnäytetyöprosessiin. (Opinnäytetyön eettiset suositukset 2016.) Tutkimusta tehdessä on toimittava vastuullisesti ja osoitettava riittävää asiantuntemusta (Eettisyys 2016). Kaikki osallistuminen tutkimukseen sisältyviin kokonaisuuksiin on täysin vapaaehtoista. Tutkija ei saa vahingoittaa fyysisesti, psyykkisesti tai sosiaalisesti tutkimuksen kohteena olevaa. Saatuja tietoja käytetään luottamuksellisesti. Kiinnitetään myös huomiota saadun aineiston asianmukaiseen säilytykseen ja hävittämiseen sekä avoimuuteen tutkimuskohdetta kohtaan tutkimusta tehtäessä. Huolehditaan riittävän tietosuojan säilymisestä. Saadut tutkimustulokset raportoidaan rehellisesti. Käytetyt lähteet merkitään ylös ja toimitaan lähdekritiikki huomioiden. (Eettisyys 2016.) Eettiset näkökohdat ja kysymykset ovat kytköksissä opinnäyte-

työn aiheen valintaan. Ennen prosessin aloitusta opinnäytetyön tekijän on perusteellisesti selvitettävä, mikä on opinnäytetyön antama hyöty/tieto ja että onko työ merkityksellinen ja toteuttamisen arvoinen. (Opinnäytetyön eettiset suositukset 2016.)

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) on antanut ohjeistuksen humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettisistä periaatteista ja ehdotuksen eettisen ennakoarvioinnin järjestämiseksi kyseisillä aloilla (Ettinen ennakoarviointi ihmistieteissä 2012-2014). Ettinen ennakoarviointi merkitsee tutkimussuunnitelman arviointia tieteenalakohtaisten eettisten käytänteiden mukaisesti painottuen tutkimuksesta tai sen tuloksista tutkittavalle mahdollisesti aiheutuvan haitan ennakoimiseen. Ennakoarviointi koskee ainoastaan tarkasti määriteltyjä tutkimusasetelmia. Sen toteutus on myös mahdollinen, jos tutkimuksen julkaisufoorumi, rahoittaja tai kansainvälinen yhteistyötaho sitä edellyttää. (Ettinen ennakoarviointi ihmistieteissä 2012-2014.)

Ettinen ennakoarviointi on tarkoitettu perustutkinnon jälkeiseen tutkimustyöhön. Perustutkintojen opinnäytteiden ohjaajat ovat vastuussa siitä, että opinnäytetöissä noudatetaan eettisiä periaatteita. Jos perustutkinnon opinnäytetyö suunnitellaan toteutettavaksi tavalla, joka kuuluu ennakoarviointia edellyttävien tutkimusasetelmien ryhmään, on opiskelijan haettava eettiseltä toimikunnalta ennakoarviointia yhdessä ohjaajansa kanssa. (Ettinen ennakoarviointi ihmistieteissä 2012-2014.)

Ihmistieteellisessä tutkimuksessa eettiset kysymykset painottuvat tutkijan ja tutkittavan kohtaamiseen, johon saattaa sisältyä ennakoimattomia tekijöitä. Tutkija on aina itse vastuussa tutkimuksensa eettisistä ja moraalisisista ratkaisuista. Eettiset periaatteet, jotka koskevat ihmistieteisiin luettavaa tutkimusta, jaetaan kolmeen osa-alueeseen: tutkittavan itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, vahingoittamisen välttäminen sekä yksityisyys ja tietosuojat. (Ettinen ennakoarviointi ihmistieteissä 2012-2014.)

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimat eettiset periaatteet ovat seuraavia. Ensimmäiseen osa-alueeseen kuuluu osallistumisen vapaaehtoisuus. Sen mukaan tutkimukseen osallistumisen on oltava vapaaehtoista ja sen on perustuttava riittävään tietoon. Tutkittava voi antaa suostumuksensa kirjallisesti tai suullisesti, tai hänen käyttäytymisestään voi muutoin olla tutkittavissa hänen suostumuksensa tutkimukseen. Suostumus voi olla yksilöity tai yleinen. Yleinen suostumus koskee yleisesti tutkimuskäyttöä. Yksilöity suostumus koskee tietojen käyttöä nimetyssä tutkimuksessa. Tutkittavalla on oikeus keskeyttää tutkimukseen osallistuminen missä vaiheessa tahansa. Lisäksi ensimmäinen osa-alue sisältää itsemääräämisoikeuden ja alaikäisten tutkimisen sekä itsemääräämiseen liittyvät ikäraajat. Ensimmäinen osa-alue sisältää tutkittavien informoinnin. Sen mukaan tutkittavalle annettavan informaation yksityiskohtai-

suus on riippuvainen tiedonhankintatapojen luonteesta. Havainnointiin, haastatteluihin tai kyselyihin perustuvissa tutkimuksissa kuvataan tutkimuksen aihe ja kerrotaan, mitä tutkimukseen osallistuminen konkreettisesti merkitsee ja kauanko siihen menee aikaa. Muita tiedotettavia asioita ovat ainakin tutkijan yhteystiedot, aineistonkeruun konkreettinen toteutustapa, kerättävän aineiston käyttötarkoitus, säilytys ja jatkokäyttö sekä vapaaehtoisuus. (Eettinen ennakoarviointi ihmistieteissä 2012-2014.)

Toiseen osa-alueeseen lukeutuu henkisten haittojen välttäminen, johon kuuluu tutkittavien arvostava kohtelu ja heitä kunnioittava kirjoitustapa tutkimusjulkaisuissa. Lisäksi huomioidaan taloudellisten ja sosiaalisten haittojen välttäminen. (Eettinen ennakoarviointi ihmistieteissä 2012-2014.) Kolmanteen osa-alueeseen kuuluu tutkimusaineiston suojaaminen ja luottamuksellisuus. Lisäksi huomioon otettavana on tutkimusaineiston säilyttämiseen tai hävittämiseen liittyvät asiat. Lisäksi yksityisyyden suojasta tulee huolehtia tutkimusjulkaisuissa. (Eettinen ennakoarviointi ihmistieteissä 2012-2014.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa tulee kiinnittää huomiota tutkimustulosten siirrettävyyteen ja sovellettavuuteen. Tulee miettiä, mitä kaikkea tietoa voidaan lopullisessa tutkimuksessa käyttää. On myös huomioitava tutkimuksen totuudellisuutta eli kuinka hyvin tutkijan johtopäätökset vastaavat tutkimuskohteen tilaa. Luotettavuutta arvioitaessa kiinnitetään huomiota myös vahvistettavuuteen eli kuinka hyvin tutkinnan tulokset saavat vahvistusta muista tutkimuksista. Luotettavuuteen kuuluu vahvasti myös uskottavuus eli kuinka neutraali ote tutkijalla on tutkittavaan aiheeseen. (Willberg 2009.)

Tämä opinnäytetyö on toteutettu eettisten periaatteiden mukaisesti. Toimeksianto on tullut Hyvinkään neuvoloilta ja heillä on ollut selvä tarve esitteille. Haastatteluihin osallistuminen on ollut täysin vapaaehtoista ja niitä on käsitelty nimettömästi. Olemme kertoneet haastateltaville, mitä haastattelumme koskee ja mitä varten saatuja vastauksia tullaan käyttämään. Olemme myös antaneet haastateltaville haastatteluteemat ennakkoon ja täten he ovat voineet valmistautua haastatteluihin etukäteen. Haastateltavista toinen antoi suostumuksensa haastatteluun suullisesti ja toinen kirjallisesti. Haastattelutilanteissa olemme käyttäytyneet asiallisesti ja haastateltavaa kunnioittaen. Aineiston suojaus ja luottamuksellisuus ovat toteutuneet työssä hyvin, sillä haastattelut on raportoitu nimettömästi.

Tämän opinnäytetyön luotettavuutta lisää sen sovellettavuus, sillä tutkimustuloksia voi hyödyntää etenkin organisaatiossa eli Hyvinkään neuvoloissa. Tulevissa yhteistyöpalaverissa voidaan käydä läpi haastattelutulosten perusteella esille nousevia kehittämiskohteita. Tutkimustulosten luotettavuuteen kuuluu olennaisena osana tutkijoiden objektiivisuus. Haastatteluissa ollaan pyritty toimimaan neutraalisti antamatta omien mielipiteiden ja näkemysten vaikutusta saatuihin vastauksiin. Tutkimuksessa haastateltiin ainoastaan yhtä terveydenhoitajaa

ja yhtä lastenvalvojaa, mikä vaikuttaa selvästi tutkimustulosten luotettavuuteen. Luotettavuutta olisi lisännyt useamman terveydenhoitajan ja lastenvalvojan tuoma näkökulma asioihin. Tällöin näkemys jää melko suppeaksi verrattuna suurempaan otantaan. Toisaalta haastateltavat ovat keskustelleet asioista kollegoidensa kanssa, jolloin yhden ihmisen näkemys on saanut täydennystä eri henkilöiden taholta. Hyvinkään neuvoloiden yhteisessä kuukausikouksessa käytiin läpi haastatteluissa esiin tulleita asioita ja siten on voitu esittää myös eriäviä mielipiteitä. Haastattelutulokset on kerrottu sellaisinaan objektiivisesti. Tämän vuoksi tutkimustulokset ovat totuudenmukaisia. Tulosten pohjalta tehtävät johtopäätökset perustuvat haastateltavien esittämiin mielipiteisiin.

11 Pohdinta

Aloitimme opinnäytetyön tekemisen keväällä 2016. Opinnäytetyöprosessi alkoi takkuillen. Aluksi emme hahmottaneet tutkimussuunnitelman laajuutta. Muu koulutyö myös vaikutti opinnäytetyön teon tehokkuuteen. Myös kesällä olisi pitänyt panostaa työskentelyyn enemmän. Etätyöskentely ei tuottanut toivottua tulosta ja olisi ollut myös järkevämpää tavata kirjoitettujen osioiden osalta. Osallistuminen kesällä opinnäytetyön ohjeistukseen olisi auttanut huomattavasti työn etenemisen suhteen. Opinnäytetyön kirjoituksen työpajoihin osallistuminen olisi myös vauhdittanut työn etenemistä keväällä.

Syksyn alkuun sovimme ohjaustapaamisen ja pääsimme kunnolla työnteossa vauhtiin. Varsinkin tutkimussuunnitelman valmistumisen jälkeen työ eteni paljon sujuvammin. Yhteydenpito yhteyshenkilön kanssa on sujunut, mutta työme etenemistä on hidastanut hieman tutkimusluvan saannin odottaminen. Tähän toki ei ole opinnäytetyön toimeksiantaja voinut vaikuttaa. Syksyn edetessä oman haasteensa toi molempien käytännön harjoittelujakso ja aikataulutus. Neuvolaharjoittelu toimi hyvänä tukena opinnäytetyöhömmä, sillä pääsimme näkemään isyyden tunnustamisen käytännössä. Käytäntö selkeytti koko isyyden tunnustamisprosessin ymmärtämistä ja auttoi esitteen rakenteen jäsentelyssä. Keräsimme teoretietoa kirjoista, internetistä ja kahden asiantuntijahaastattelun avulla. Sovimme terveydenhoitajan ja lastenvalvojan haastattelun ajallisesti lähekkäin oleville viikoille. Terveydenhoitajan haastattelun teimme 24.11. ja lastenvalvojan 2.12. viime vuonna. Haastattelukysymysten teemoittelua olisi pitänyt miettiä vielä tarkemmin, jotta vastauksiin oltaisiin saatu enemmän syvyyttä.

Haastateltavia olisi voinut olla enemmän, jotta oltaisiin saatu laajempaa näkökulmaa asioihin. Asiakaspalautteen kerääminen jäi kokonaan pois, jonka vuoksi asiakkaiden mielipide uudesta isyyden tunnustamisprosessista jäi kokonaan henkilökunnan näkemyksen varaan. Toisaalta asiakaspalautteen kerääminen olisi laajentanut työtämme liikaa eikä se olisi ollut ajallisesti

käytännössä mahdollista. Täten jatkotutkimuksena saattaisi olla hyödyllistä tehdä kartoitus asiakkaiden mielipiteestä muuttuneen käytännön suhteen.

Haastatteluissa ongelmiksi muodostuivat tietotekniset vaikeudet aineiston tallentamisessa, koska äänittäminen matkapuhelimilla ei onnistunut suunnitelmien mukaisesti. Kirjasimme omat muistiinpanot jo haastattelutilanteessa ja osan vastauksista kirjasimme sanasta sanaan. Täten haasteena on, että ehtii kirjoittamaan kaiken olennaisen tiedon ylös. Pystyimme onneksi täydentämään toistemme muistiinpanoja ja siten keräämään keskeiset asiat talteen. Lähetimme lastenvalvojan haastatteluosuudet sekä esitteet tarkistettaviksi ja kerroimme, milloin opinnäytetyömme tulee olla valmiina. Siten kerroimme myös, että mikäli korjausehdotuksia ei tule, asiat menevät sellaisenaan lopulliseen opinnäytetyöhön. Lastenvalvoja antoi esitteisiin pieniä korjausehdotuksia.

Esittelimme opinnäytetyömme pääpiirteittäin sekä suomenkielisen ja englanninkielisen esitteen Hyvinkään Hakalan neuvolan kuukausikokouksessa maaliskuussa 2017. Kokouksessa tuli ilmi pieniä tarkennuksia esitteisiin. Suomenkielisestä esitteestä oli jäänyt uupumaan tieto siitä, kuka ottaa yhteyttä lastenvalvojaan äidin kotikunnan muuttuessa raskausaikana. Tämä tieto kuitenkin oli englanninkielisessä esitteessä. Opinnäytetyön teossa tulee helposti sokeaksi omalle työlleen, koska tämä on ollut pitkä prosessi. Esitteet ovat tärkeimmässä roolissa tässä opinnäytetyössä, sillä se oli toimeksiantajan pääasiallinen tarve.

Päädyimme avaamaan haastattelutulokset ilman varsinaista luokittelua. Jaoimme tulokset kuitenkin kolmen eri teeman mukaan hyödyntäen aineiston heikkoa kuvaustapaa. Mielestämme tämä tapa oli selkeä ja sopi parhaiten tämän laajuisiin haastatteluihin. Mikäli haastatteluita olisi ollut enemmän, olisi suurempi asiasisältö ollut järkevämpää luokitella. Kunnollista luokittelua ajatellen tässä opinnäytetyössä ei haastatteluissa ollut aineistoa niin paljon. Siten varsinainen luokittelu ei käytännössä olisi muuttanut tulosten perusteella tehtäviä johtopäätöksiä. Luokittelu olisi tehnyt aineistosta hajanaisen ja vaikeasti luettavan. Mielestämme, kun aineisto esitetään sellaisina miten haastateltavat ovat ne esille tuoneet, se pysyy jäsenellään ja paremmin koossa. Lisäksi on helpompi hahmottaa, mitä aineisto pitää sisällään, kun se esitetään jokaista teemaa erikseen tarkastellen. Aineistoa on jaoteltu ja yhdistelty teemojen mukaan, mutta määrällisesti pieni aineisto olisi luokittelun ja laajemman yhdistelyn seurauksena pirstaloitunut liikaa. Lisäksi aineisto on jaettu erikseen terveydenhoitajan ja lastenvalvojan osuuksiin. Tällöin järjestelmällisesti kootusta aineistosta on selkeämmin havaittavissa mielipiteiden väliset yhtäläisyydet, jolloin edelleen tärkeimmät näkemykset tulevat selkeämmin esille. Luokittelun tekeminen ei olisi sisällöllisesti vaikuttanut esitteisiin.

Vuoden 2016 alussa voimaan tulleen lakimuutoksen vuoksi lapsilla on paremmat oikeudet (Isyyslain uudistaminen 2016). Jatkossa isyyden tunnustaminen on helpompaa tehdä äitiysneuvolassa jo raskausaikana, koska ei tarvitse varata erillistä aikaa juuri isyyden tunnustamista varten. Isälliset tunteet voivat herätä isällä jo aiemmin muuttuneen käytännön myötä, sillä raskaudesta tulee myös isälle konkreettisempaa. Isä on enemmän mukana jo raskausaikana ja tämän vuoksi se vahvistaa perheen yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Hyvinkään neuvoloissa tulisi panostaa jatkokoulutukseen isyyden tunnustamisen suhteen, jotta työntekijöiden varmuus työhön säilyisi. Heille on tulossa yksi yhteistyöpalaveri lähitulevaisuudessa ja nämä palaverit voisi vakiinnuttaa säännöllisiksi ja tietyin väliajoin tapahtuviksi. Tällöin työntekijät pysyisivät ajan tasalla sen hetkisestä tilanteesta ja voisivat vaikuttaa käytännön asioihin.

Lähteet

Julkaisemattomat lähteet:

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen haastattelu. 2016. Toteutettu 24.11.2016 klo 9.30.

Lastenvalvojan haastattelu. 2016. Toteutettu 2.12.2016 klo 9.30.

Painetut lähteet:

Helin, M. 2016. Isyyslaki. Helsinki: Talentum Pro.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2011. Tutkimushaastattelu- Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Tallinna: Gaudeamus Helsinki University Press.

Hirsjärvi, S., Remes, P. ja Sajavaara, P. 2014. Tutki ja kirjoita. Porvoo: Bookwell Oy.

Sähköiset lähteet:

Auvinen, J. 2012. Avoliittolaki. Viitattu 30.5.2016. <http://www.lrhto.fi/artikkelit/muut-aiheet/avoliittolaki/>

Eettinen ennakoarviointi ihmistieteissä. 2012-2014. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu 1.8.2016. <http://www.tenk.fi/fi/eettinen-ennakoarviointi-ihmistieteiss%C3%A4>

Eettisyys. 2016. Opinnäytetyöpakki. Kajaanin ammattikorkeakoulu. Viitattu 22.5.2016. <https://www.kamk.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Eettisyys?contentid=9970a330-bc81-4a73-8bab-13311a24b711&refreshTree=0#Eettiset>

Isyyden tunnustaminen ja yhteishuoltosopimus ennen lapsen syntymää. 2016. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen haastattelu. Viitattu 29.5.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/isyyden-selvittaminen/isyyden-tunnustaminen-ennen-lapsen-syntymaa>

Isyyden tunnustamisen vahvistaminen. 2016. Maistraatti. Viitattu 24.5.2016. http://www.maistraatti.fi/fi/Palvelut/kotikunta_ja_vaestotiedot/Isyyden-tunnustamisen-vahvistaminen/

Isyyslain uudistaminen. 2016. Oikeusministeriö. Viitattu 22.5.2016 <http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/valmisteilla/lakihankkeet/henkilo-perhe-ja/isyyslainuudistaminen.html>

Isyyslaki uudistuu vuonna 2016 - isyyden voi tunnustaa jo äitiysneuvolassa. 6/2015. Kuntainfo. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen haastattelu. Viitattu 17.5.2016. <http://stm.fi/documents/1271139/1427058/isyyslaki.pdf/b1442020-645c-4162-b023-edf49664dc77>

Nieminen, K. 2016. Uusi isyyslaki voi tuhlata isyyskanteet- Lähivuosina voi ilmestyä vanhoja lehtolapsia. Keskuksen haastattelu. Viitattu 30.5.2016. <http://www.ksml.fi/kotimaa/Uusi-isyyslaki-voi-tuhlata-isyyskanteet-%E2%80%93L%C3%A4hivuosina-voi-ilmesty%C3%A4-vanhoja-lehtolapsia/719643>

Opinnäytetyön eettiset suositukset. 2016. Opinnäytetyöpakki. Kajaanin ammattikorkeakoulu. Viitattu 22.5.2016. <http://www.kamk.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Opinnaytetyoprosessi/SoteLi/Opinnaytetyoprosessi/Eettiset-suositukset?contentid=fefdc47f-072f-4074-9f36-0ac442a155a7&refreshTree=0#Opinnaytetoiden%20eettisyys%20ja%20lupakaytantö>

Pelkonen, M. & Hakulinen, T. 2015. Isyyden tunnustaminen neuvolassa- Muutokset äitiysneuvolatyössä. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen haastattelu. Viitattu 19.5.2016. <https://www.thl.fi/documents/605877/2204220/Isyyden+tunnustaminen+%C3%A4itiysneuvolassa.pdf/8cdb921c-9dcf-48ed-8ee4-e56949bda692>

Perheet. 2014. Verkojulkaisu. Vuosikatsaus 2013, 3. Lapsiperheitä 39 prosenttia kaikista perheistä. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu: 31.5.2016.
http://www.stat.fi/til/perh/2013/02/perh_2013_02_2014-11-21_kat_003_fi.html

Tavoitteena hyvä ja hyödyllinen terveysaineisto. 2016. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Viitattu 23.9.2016. https://www.researchgate.net/publication/232569631_Tavoitteena_hyva_ja_hyodyllinen_terveysaineisto

Teemahaastattelu. 2016. Tilastokeskus. Viitattu 23.9.2016. <https://www.stat.fi/virsta/tke-ruu/04/03/>

Willberg, E. 2009. Laadullisen aineiston luotettavuus. Viitattu 23.9.2016.
<https://www.jyu.fi/edu/laitokset/eri/opiskelu/opiskelu-info/prosem/laadullin>

Liitteet

Liite 1: Esite suomeksi

Isyyden tunnustaminen

Lapsen syntyessä avioliiton ulkopuolella isyys on mahdollista tunnustaa joko äitiysneuvolassa tai lastenvalvojan luona. Isyyden tunnustaminen on mahdollista tehdä jo raskausaikana **äitiysneuvolassa**. Se ei edellytä erillistä neuvolakäyntiä, vaan tunnustamisen voi tehdä osana äitiysneuvolan määräämisiä terveystarkastuksia. Isyys voidaan tunnustaa, jos on selvää, että isyyden tunnustaja on lapsen isä. Vaatimuksena on äidin hyväksyntä.

Isyyden tunnustaminen suositellaan tehtäväksi raskauden puolivälin jälkeen. Tällöin keskenmenoriski on pienempi alkuraskauteen verrattuna.

Toissijaisesti tunnustamisen voi tehdä lastenvalvojan luona raskausaikana tai lapsen syntymän jälkeen.

Isyyden vahvistamisen jälkeen lapsen, isyytensä tunnustaneen miehen ja hänen sukulaistensa välille syntyy **oikeudellisesti pätevä sukulaisuussuhde**. Lapsi on oikeutettu saamaan isältään **elatusta** täysi-ikäiseksi saakka. Täysi-ikäisyyden jälkeen vanhemmat ovat yhteisvastuullisia lapsensa taloudellisesta tilanteesta 2. asteen koulutuksen ajan. Lapsi saa **perintöoikeuden** isäänsä ja isänpuoleiseen sukuun sekä oikeuden **isän sukunimeen**. Lapsen huoltajana on vain äiti, jos vanhemmat eivät erikseen tee yhteishuoltosopimusta.

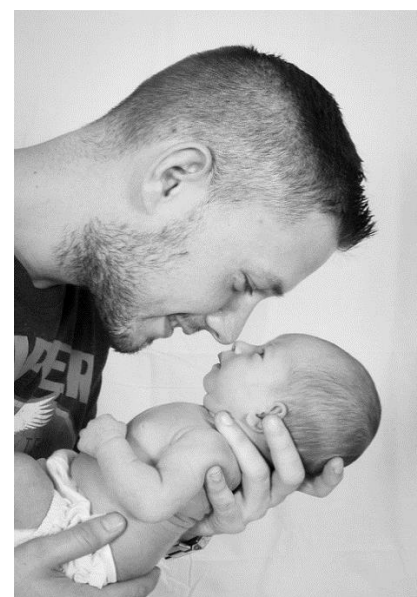
Samanaikaisesti on mahdollisuus tehdä **yhteishuoltosopimus**, jonka sosiaalilautakunta (lastenvalvoja) vahvistaa.

Henkilöllisyysasiakirjat on otettava mukaan tunnustamiseen. Molempien on ymmärrettävä tunnustamisen merkitys.

Kummankin on saavuttava paikalle. Isyyden tunnustaminen ei edellytä yhdessä asumista.

Tunnustaja, äiti ja vastaanottajana toimiva terveydenhoitaja allekirjoittavat asiakirjat samalla kertaa. Asiakirjoja **ei voida** täydentää toisella käynnillä.

Monikkoraskauksissa yksi tunnustamisasiakirja ja yhteishuoltosopimus kattavat kaikki syntyvät lapset.

Isyys on mahdollista peruuttaa tai kiistää viimeistään 30. päivänä lapsen syntymästä, mikäli lapsen äiti, isyyden tunnustanut mies tai joku toinen mies ilmoittaa asiasta lastenvalvojalle. Isyys vahvistetaan **maistraatissa**, jos tunnustamista ei ole peruttu tai kiistetty viimeistään 30. päivänä lapsen syntymästä eikä maistraatilla ole syytä epäillä tunnustajan isyyttä.

Peruutus- tai kiistämisajan mennessä umpeen (eikä lastenvalvoja ole saanut kirjallista ilmoitusta peruutuksesta tai kiistämisestä) lastenvalvoja toimittaa asiakirjat maistraattiin. Maistraatti ilmoittaa päätöksestä äidille, tunnustajalle ja lastenvalvojalle.

Tunnustamisasiakirjasta otetaan kopio **äidille**, **tunnustajalle** ja terveydenhuollon toimintayksikön **potilashallinnon rekisteriin** tallennettavaksi. Alkuperäinen asiakirja toimitetaan lastenvalvojalle lapsen syntymää varten.

Äidin kotikunnan muuttuessa raskausaikana äidin on oltava yhteydessä sen kunnan lastenvalvoajaan, jolle tunnustamisasiakirja on toimitettu ja pyydettyä lastenvalvojaa lähettämään asiakirja uuteen kotikuntaan.

Terveydenhoitajalla on velvollisuus kieltäytyä isyyden tunnustuksen vastaanottamisesta, mikäli tulevan lapsen äiti vastustaa tunnustamista tai jos henkilöllisyyttä ei ole selvitetty luotettavasti.

Liite 2: Esite englanniksi

An acknowledgement of paternity

When a child is born outside the marriage it is possible to acknowledge paternity either in a maternity clinic or at a children's supervisor. The acknowledgement of paternity can already be done **in the maternity clinic** during pregnancy. It isn't necessary to come to the maternity clinic separately. It is a part of temporary medical examinations in the maternity clinic. It is possible to acknowledge paternity if it is obvious who is the father of the unborn baby. It is required that a mother accepts the acknowledgement.

It is recommended to do the acknowledgement of paternity after midway of pregnancy because a risk of a miscarriage is lower compared to the first third of pregnancy.

The children's supervisor can also do the acknowledgement during pregnancy or after the baby was born.

There will be **a legally valid relationship** between the child, the confessor and his relatives after the acknowledgement of paternity. The child has a right to have **support** until he turns eighteen. After that, both parents are equally responsible to give financial support for their child's second grade education. The child will have **an inheritance right** to his father and father's relatives. He will also have a right for **father's surname**. The mother will be the only guardian of the child if a contract of the joint custody does not exist.

The contract of the joint custody can be signed at the same time. The social board (the children's supervisor) will confirm it.

Both have to have **an identification card** with them. Both have to understand a meaning of the acknowledgement.

Both parents have to be present at the acknowledgement of paternity. Living together is not necessary.

The confessor, the mother and the public health nurse will sign the contracts at the same time. They **cannot be** refilled on the other time.

If the mother is having more than one baby one contract of the acknowledgement and one contract of the joint custody will cover all of the unborn children.

It is possible to cancel or deny paternity at the latest of the 30th day from the birth of the child if the child's mother, the confessor or some other man will inform about the issue. Paternity will be confirmed **in a magistrate** if the acknowledgement has not been denied at the latest of the 30th day from the birth of the child and the magistrate has no reason to doubt paternity.

After cancelling or denying time (and the children's supervisor has not been given the written announcement of the cancelling the acknowledgement) the children's supervisor will send documents to the magistrate. The magistrate will give the announcement to the mother, the confessor and the children's supervisor.

A copy of an acknowledgement contract will be given **to the mother, the confessor** and the health care unit's **patient administration document registry**. An original document will stay at the children's supervisor for the birth of the child.

If a home municipality of the mother will change during pregnancy, the mother will have to be in touch to the children's supervisor to whom the documents have sent. The mother should ask for the children's supervisor to send the documents to her new municipality.

A duty of the public health nurse is to refuse to accept the acknowledgement if the mother of the unborn child will oppose the acknowledgement and also if an identification has not been defined reliably.